

Várhegyi Judit – Virág Barnabás

Ne féljünk a béremelkedéstől!

Markánsan, közel hét százalékkal növekedtek a bruttó bérek Magyarországon az év első öt hónapjában az előző év azonos időszakához képest. Mivel a személyi jövedelemadó mérséklődött, valamint az infláció továbbra is nulla százalék körüli szinten van, a nettó reálbérek éves növekedése meghaladta a nyolc százalékot. E kedvező folyamat támogatja a fogyasztás növekedését, és összességében a teljes gazdaság bővülését. Az emelkedő béreket látva ugyanakkor aggódó hangok is megjelentek a hazai gazdasági közbeszédben, ezek főként a magasabb bérek inflációt gerjesztő vagy épp versenyképességet rontó hatásait emelik ki. Tekintve, hogy a jelenség alapvetően meghatározhatja a következő évek makrogazdasági pályáját, érdemes a legfrissebb eredményeket részletesebben is áttekinteni. Ezek ugyanis azt igazolják: a magasabb bérek kezelhetetlen inflációgerjesztő hatásáról szóló aggályok tévesek, a régi doktrína már nem érvényes.

A válságot követően jelentősen fellazult a korábbi erős kapcsolat a béremelkedés és az infláció között. 2009 óta a vállalatok jelentős összegeket spóroltak a béreken: az összes jövedelemből a bérköltségekre fordított arány (azaz a bérhányad) érdemben csökkent, és jelen pillanatban messze elmarad a nyugat-európai szinttől. Ez egyrészt a vállalkozások saját döntéseinek következménye volt, mivel a recesszió időszakában a reálbérek rugalmasabb alakításával igyekeztek elkerülni a foglalkoztatás nagyobb arányú csökkenését. Másrészt a kormányzatnak a munkavállalás terheit csökkentő intézkedései is ebbe az irányba hatottak. Emellett számos más vállalati költség is jelentősen mérséklődött. A világgazdasági folyamatokkal összhangban csökkentek az energia- és nyersanyagárak, míg a Magyar Nemzeti Bank lépései számottevően visszavágták a felvett hitelek kamatköltségeit. E változásoknak köszönhetően a vállalatok ki tudták gázdálkodni a jelentős béremelést anélkül, hogy az áraikat érdemben emelniük kellett volna. Emellett fontos tény, hogy a technológia fejlődése egyre inkább megjelent az úgynevezett munkaintenzív ágazatokban is. A folyamatos fejlesztések a munkaköltségek jelentős részét csökkentik, vagy épp teljesen ki is váltják, ami szintén az inflációs hatások mérséklődésének irányába hat.

Ezt követően ejtsünk szót, a béremelések versenyképességi hatásáról. Az elmúlt évtized ezen a téren is sok új tapasztalatot hozott. A régi doktrína az, hogy a gyors béremelés óhatatlanul rontja egy ország versenyképességét, így a gazdasági növekedés középtávú trendjét. Az elmúlt évszázadban azonban számos ország tapasztalata - köztük a magyar gazdaság elmúlt huszonöt éve - egyértelműen megmutatta, hogy ez az elképzelés téves: az alacsony bérekre nem lehet versenyképes gazdaságot és sikeres felzárkózást alapozni. Különösen nem egy olyan környezetben, ahol a munkaerő szabadon áramlik az országok között, mivel a képzett foglalkoztatottak épp a bérek között fennálló különbségek miatt találják vonzóknak a külföldi munkavállalást. Nem meglepő, hogy manapság a különböző elemzések a versenyképességet sokkal komplexebben próbálják megragadni.

A Világgazdasági Fórum versenyképességi indexében több mint száz indikátor szerepel, de érdekes módon maga a bérköltség nem található a felsorolásban. Egy ilyen keretben a bérek emelkedése egy szükséges alkalmazkodási folyamat, ahol a gyorsuló bérkiáramlás nem rontja, hanem javíthatja a hazai versenyképességet a humántőke megtartása vagy akár visszaszerzése révén. Fontos azonban hangsúlyoznunk, hogy a tartós felzárkózás eléréséhez nem elegendő önmagában a bérek emelkedése, ehhez a gazdaság versenyképességének és termelékenységének átfogó javítása is szükséges.

A cikk szerkesztett formában a Magyar Nemzet Vélemény rovatában jelent meg 2016. augusztus 3-án.